

Sportagenda

Inhoud

1. Inleiding	4
1.1 Stand van zaken	4
1.2 Aanleidingen nieuwe Sportagenda	4
1.3 Beleidsproces.....	5
1.4 Leeswijzer	5
2. Strategie Sportagenda	6
2.1 De visie.....	6
2.2 De missie.....	6
2.3 De algemene uitgangspunten	6
2.4 De rollen van de gemeente.....	6
3. De Sportagenda per doelgroep.....	8
3.1 De Sportagenda voor de jeugd	8
3.2 De Sportagenda voor volwassenen.....	10
3.3 De Sportagenda voor senioren	11
3.4 De Sportagenda voor mensen met afstand tot de arbeidsmarkt.....	12
3.5 De Sportagenda voor mensen met een beperking	13
4) Sportverenigingen	15
4.1 Ontwikkelingen en vraagstukken	15
4.2 Visie op sportverenigingen	15
4.3 Maatschappelijke sportvereniging.....	15
4.4 Kansen voor maatschappelijke sportverenigingen	16
4.5 Rol van de sportkoepel.	16
4.6 Ondersteunen maatschappelijke sportvereniging	16
5) Buurtsportcoaches	17
5.1 Visie op buurtsportcoaches	17
5.2 Samenwerking	17
6. Subsidies	19
6.1 Uitgangspunten	19
6.1 Uitwerking.....	19
7. Financieel.....	20
7.1 Financieel kader.....	20
8) Sportaccommodaties.....	21
8.1 Ontwikkelingen sportaccommodaties	21
8.2 Visie op sportaccommodaties.....	21
8.3 Onderhoud en beheer	22
8.4 Participatieplekken	23
8.5 Tarieven	24

8.6 Investeringsen	24
8.7 Toekomst gymzalen	25
8.8 Een beweegvriendelijke leefomgeving	26
Bijlage: Factsheet sportmonitor 2015.....	27

1. Inleiding

Voor u ligt de nieuwe Sportagenda van de gemeente Hattem. Deze Sportagenda is de opvolger van de in 2009 opgestelde nota 'Sport beweegt Hattem'. We kiezen ditmaal voor een Sportagenda, omdat we streven naar een vorm van beleid dat dynamisch, actiegericht en concreet is.

1.1 Stand van zaken

Hattem is een sportieve gemeente. De sportdeelname van 18 tot 65-jarigen steeg van 74,1 procent in 2011 naar 79,6 procent in 2015¹. De gemeente scoort hiermee beter dan het provinciale gemiddelde (76,2 procent) en het landelijke gemiddelde (70,0 procent). Hattem heeft daarnaast een bruisend verenigingsleven. Sportverenigingen vormen de spil van onze sportsamenleving. Verenigingen zorgen voor ontmoeting en sociale binding. Hattem kent veel sportverenigingen. Twintig verenigingen zijn aangesloten bij de Sportkoepel Hattem. In 2013 was 74 procent van de kinderen van 4-12 jaar lid van een sportvereniging². Van de middelbare scholieren was in 2015 73 procent lid van een sportvereniging³. Van de volwassenen was in 2015 47 procent lid van een sportvereniging. De afgelopen jaren zijn er meerdere succesvolle samenwerkingen ontstaan tussen sportverenigingen, sportkoepel, scholen, welzijn, zorgaanbieders en andere partners⁴. In de toekomst willen we deze samenwerkingen gaan uitbreiden.

Ondanks dat Hattem een sportieve gemeente is, is het beweeggedrag van inwoners een reden tot zorg. Te weinig bewegen levert gezondheidsrisico's op. Nederlanders zijn 'Europees kampioen zitten'. Gemiddeld zit een Nederlander bijna 9 uur per dag, jongeren zitten zelfs ruim 10 uur per dag. 82 procent van de kinderen (4-12 jarigen) in Hattem voldeed in 2015 aan de Nederlandse Norm Gezond Bewegen voor jongeren (dagelijks minimaal een uur bewegen). Van de middelbare scholieren voldeed maar 19 procent aan deze norm⁵. Van de volwassenen (18-65 jarigen) voldeed 48 procent aan de Nederlandse Norm Gezond Bewegen⁶. Daarnaast is overgewicht een steeds groter wordend probleem. Een derde van de volwassen Hattemers heeft matig overgewicht, terwijl 6,7 procent ernstig overgewicht heeft.

1.2 Aanleidingen nieuwe Sportagenda

Een viertal aanleidingen zorgen er voor dat nieuw sportbeleid gewenst is. Allereerst blijkt uit de sportmonitor dat er nog te veel inwoners onvoldoende bewegen en dat overgewicht een steeds groter probleem wordt. Wij gaan ons met name inzetten voor mensen waarbij dagelijks bewegen en regelmatig sporten niet vanzelfsprekend is. Ten tweede is de vorige sportnota, Sport beweegt Hattem, inmiddels ruim zeven jaar oud. De veranderde rolopvatting van de gemeente en de grotere rol van maatschappelijke partners, zorgen ervoor dat nieuw beleid nodig is. Ten derde heeft de gemeente nieuwe taken gekregen. Met de decentralisaties (Jeugdzorg, WMO, Participatiewet) zijn er meer (zorg)taken naar de gemeente toegekomen. Door sport te verbinden aan het sociaal domein ontstaan nieuwe kansen. We willen deze kansen samen met onze partners onderzoeken en benutten. De nieuwe Sportagenda zorgt voor de gewenste samenhang zodat we de aanwezige krachten zo goed mogelijk kunnen benutten. Ten vierde zijn er enkele vraagstukken op het gebied van verenigingen, accommodaties en subsidies die vragen om helder beleid. De gemeente Hattem wil deze vraagstukken in de toekomst meer eenduidig en transparant aanpakken.

¹ Gelderse Sport Federatie. (2015). Sportmonitor 2015. Factsheet Hattem.

² GGD Noord- en Oost-Gelderland. (2014). Tabellenboek kindermonitor gemeente Hattem.

³ GGD Noord- en Oost-Gelderland. (2015). Tabellenboek Gezondheidsonderzoek gemeente Hattem.

Onder 'partners' wordt in dit document verstaan: alle mogelijk samenwerkingspartners op het gebied van sport, onderwijs, welzijn, zorg etc die iets kunnen betekenen in de realisatie van de ambities.

⁵ 70 procent van de scholieren beweegt wel tenminste vijf dagen per week minimaal een uur.

⁶ Een volwassen iemand voldoet aan de NNGB als hij/zij tenminste vijf dagen per week minimaal 30 minuten intensief bewegen.

1.3 Beleidsproces

Een succesvolle Sportagenda vraagt om een gezamenlijke en integrale aanpak. Samen met partners uit het brede maatschappelijke werkveld willen we het maximale uit sport halen. Alle partijen uit de sport en het sociaal domein zijn en worden uitgenodigd om mee te denken aan de Hattemse Sportagenda. Een belangrijke partner is Sportkoepel Hattem. Veel partners leveren een bijdrage aan de Sportagenda. Middels gezamenlijke bijeenkomsten en gesprekken met partners zijn we gekomen tot onze Sportagenda. Samen met onze partners willen we de Sportagenda (hoofdstuk 3) verder gaan concretiseren en realiseren. Deze concretisering vormt al het ware ons jaarlijkse uitvoeringsprogramma. Alleen samen kunnen we onze missie realiseren. We willen jaarlijks gezamenlijk de agenda evalueren en actualiseren. Hierbij gaat het vooral om de doelen die we samen stellen en hoe we hier uitvoering aan geven. De Sportagenda blijft zo een dynamisch document. Tenslotte is het belangrijk dat we de resultaten van de agenda goed in kaart brengen.

1.4 Leeswijzer

Hoofdstuk 2 beschrijft de strategie van de Sportagenda, bestaande uit de missie, visie, algemene uitgangspunten en de rollen van de gemeente. In hoofdstuk 3 volgen de Sportagenda's voor de verschillende doelgroepen, te weten de jeugd, volwassenen, senioren, mensen met afstand tot de arbeidsmarkt en mensen met een beperking. De hoofdstukken 4 en 5 beschrijven vervolgens de visie van de gemeente op en het beleid ten aanzien van (maatschappelijke) sportverenigingen en buurtsportcoaches. Het subsidiebeleid wordt beschreven in hoofdstuk 6. Hoofdstuk 7 geeft de financiële uitwerking van het nieuwe sportbeleid. Hoofdstuk 8 beschrijft tenslotte de voornemens ten aanzien van sportaccommodaties.

2. Strategie Sportagenda

Dit hoofdstuk beschrijft de strategie voor onze Sportagenda.

2.1 De visie

De gemeente Hattem vindt sport en bewegen om tal van redenen belangrijk. Sport is een populaire vorm van vrijetijdsbesteding. Sport bevordert daarnaast een actieve en gezonde levensstijl. Sport draagt bij aan de fysieke, mentale en sociale ontwikkeling van mensen. Via sport kunnen inwoners zich maatschappelijk ontplooiën. Sport helpt bij het leggen van sociale contacten en het participeren in de samenleving. Sport verbindt burgers en zorgt voor grote sociale betrokkenheid. Sport, en sportverenigingen in het bijzonder, zijn belangrijk voor de sociale binding en de leefbaarheid van onze stad. Sport draagt om voorgaande redenen bij aan het realiseren van de missie van de gemeente Hattem⁷: *Prettig samen leven in een compacte en goed functionerende Hanzestad.*

2.2 De missie

Samen met onze partners gaan we de komende jaren werken aan de volgende missie:

Hattem heeft een gezonde en sportieve samenleving waarin iedereen meedoet!

Deze missie wordt onderstreept door onze partners. In de toekomst willen we deze missie samen met hen gaan realiseren. In de Sportagenda staan de doelen, activiteiten en middelen die bijdragen aan het realiseren van onze missie. We geloven hierbij de kracht van samenwerking en verbinding en willen dit nadrukkelijke samen met onze partners verder uitwerken.

2.3 De algemene uitgangspunten

De volgende algemene uitgangspunten staan centraal in onze Sportagenda:

- We stimuleren een gezonde en sportieve leefstijl bij inwoners.
- We stimuleren dat iedereen meedoet in de sport.
- We zetten sport in voor maatschappelijke doelen.
- We ondersteunen sportverenigingen en andere partners die bijdragen aan onze missie.
- We zien een verbindende rol weggelegd voor buurtsportcoaches.
- Sportaccommodaties en subsidies zijn ondersteunend aan onze missie.
- We sluiten aan bij regionale, provinciale en landelijke projecten die van meerwaarde zijn voor onze missie.

Deze uitgangspunten worden in hoofdstuk 3 (Sportagenda per doelgroep) vertaald naar doelen. Hierbij is ook aangegeven wat we gaan doen om deze doelen te bereiken en is benoemd hoe we uitvoering willen geven aan deze doelen. Dit zijn niet altijd nieuwe ontwikkelingen of projecten maar dit kunnen ook zaken zijn die nu al worden gedaan en goed werken en waar we meer nadrukkelijk de verbinding met sport mee willen maken.

2.4 De rollen van de gemeente

De gemeente Hattem heeft op het gebied van sport drie rollen. Deze rollen kunnen variëren per situatie (zie hoofdstuk 3).

- Stimulerende rol. De gemeente stimuleert inwoners om dagelijks te bewegen en regelmatig te sporten.
- Ondersteunende rol. De gemeente ondersteunt partners die bijdragen aan het realiseren van een gezonde en sportieve samenleving waarin iedereen meedoet.

⁷ Toekomstvisie 2011-2025 en Maatschappelijke Visie 2013-2025

- Verbindende rol: De gemeente wil dat partijen binnen de sport en het sociaal domein (nog) meer gaan samenwerken. De gemeente wil samen met partners de kracht van sport gaan benutten.

We vinden het belangrijk dat we de realisatie van de benoemde doelen samen met partners gaan oppakken. We kiezen er in deze Sportagenda dan ook voor om te benoemen wat we willen bereiken en wat we hiervoor willen gaan doen. De kracht in de uitvoering ligt echter bij partners en we willen vanuit verschillende rollen samen bepalen hoe we dit gaan realiseren en hoe we de doelen kunnen vertalen naar concrete plannen. Van partners verwachten we dat deze hun maatschappelijke rol, binnen de mogelijkheden die zij hebben, gaan invullen.

3. De Sportagenda per doelgroep

Samen met onze partners streven we naar een sportieve en gezonde samenleving waarin iedereen meedoet. Hierbij maken we onderscheid in de doelgroepen jeugd, volwassenen, senioren en twee specifieke doelgroepen, namelijk mensen met afstand tot de arbeidsmarkt en mensen met een beperking. Met name voor deze laatste twee doelgroepen is er in de verbinding met het sociaal domein nog veel winst te boeken. In dit hoofdstuk beschrijven we de Sportagenda voor de verschillende doelgroepen.

3.1 De Sportagenda voor de jeugd

De gemeente Hattem wil dat elk kind gezond en veilig kan opgroeien. Hattem gaat voor een actief jeugdbeleid, beleid waarin gezond gedrag voorop staat. Sport en bewegen draagt bij aan de fysieke, mentale en sociale ontwikkeling. Samen met partners op het gebied van onderwijs, sport, welzijn, zorg en het bedrijfsleven werken we aan een gezonde omgeving voor kinderen. De gemeente Hattem wil de komende jaren door middel van een integrale en wijkgerichte aanpak blijven inzetten op de bevordering van een gezonde leefstijl van onze jongeren. Daarom zet de gemeente Hattem sinds 2015 in op de landelijke aanpak Jongeren Op Gezond Gewicht (JOGG).

Door middel van de JOGG-aanpak willen we een gezonde omgeving creëren voor kinderen. JOGG stimuleert jeugdigen en hun ouders om gezonde keuzes te maken door voldoende te bewegen en gezonde voeding. Met de JOGG-aanpak zetten we daarom onder andere in op Gezonde Scholen. Een Gezonde School is bewust bezig met thema's die bijdragen aan de gezondheid van leerlingen. Inmiddels is JOGG in samenwerking met de buurtsportcoach op alle scholen in meer of mindere mate actief. De JOGG-aanpak in Hattem is groeiende en wordt steeds meer zichtbaar. De aanpak heeft uiteindelijk als doel om een gedragsverandering te bewerkstelligen bij kinderen en ouders met als resultaat op de lange termijn dat het aantal jeugdigen met overgewicht afneemt. De tussentijdse resultaten uit de procesevaluatie en tussenrapportages zijn positief. De effectevaluatie vindt plaats na de eerste fase, begin 2018. Er is inmiddels een goede basis gelegd en er is al veel opgebouwd. In Fase 2 zal meer aandacht zijn voor borging van de aanpak bij partners. De gemeente Hattem dient nog wel een besluit te nemen over de continuering van de JOGG-aanpak vanaf 2018. Deze besluitvorming door het college moet plaatsvinden voor de begrotingsbehandeling 2018.

De gemeente Hattem vindt bewegen in het onderwijs belangrijk. Bij voorkeur door middel van gekwalificeerde vakleerkrachten. Dit is echter een taak en verantwoordelijkheid van het onderwijs. De gemeente faciliteert de accommodaties voor gymlessen en het schoolzwemmen voor de groepen 5 en 6. De buurtsportcoach is actief op de scholen met onder andere pauzespelen en naschoolse activiteiten. In de kleuterklassen wordt momenteel, naast de reguliere gymlessen, het Nijntje beweegdiploma aangeboden als extra beweegmoment. Kleuters krijgen hierbij een goede motorische basis mee. Daarnaast organiseert de Sportkoepel samen met de sportverenigingen en scholen elk jaar de succesvolle schoolspordagen. Dit jaar (2017) deden voor het eerst alle basisschoolleerlingen mee.

We zetten tevens in op een laagdrempelig sportaanbod voor kinderen. Hiervoor organiseert de buurtsportcoach gevarieerde sportactiviteiten in de wijk. Hierbij werkt de buurtsportcoach samen met verenigingen (kennismakingslessen), scholen, kinderopvangorganisaties en BSO's. In de toekomst willen we ook meer aandacht gaan geven aan de Nationale Sportweek. De organisatie van activiteiten in de sportweek is daarom als voorwaarde verbonden aan de verstrekking van de subsidie aan sportverenigingen. De buurtsportcoach is inmiddels niet meer weg te denken uit Hattem. De activiteiten, uitdagingen en ontwikkelingen nemen echter snel toe en daarom is uitbreiding van het team buurtsportcoaches nodig.

We willen bovendien dat alle kinderen kunnen sporten. Armoede mag geen belemmering zijn. We vinden het belangrijk dat alle kinderen, ongeacht het inkomen van hun ouders, toegang hebben tot sport. Hiervoor stelt de gemeente, vanuit het minimabeleid, een activiteitenbijdrage⁸ beschikbaar en ondersteunt de gemeente Stichting Leergeld middels een subsidie. Om deze reden is tijdens de schoolsportdagen 2017 ook specifiek aandacht gevraagd voor dit thema. Stichting Leergeld ondersteunt kinderen die het financieel moeilijk hebben in natura, bijvoorbeeld door middel van sportmaterialen of contributies. SWH ondersteunt mensen met financiële problemen door middel van het project Op Koërs. Een goede samenwerking is hierin belangrijk. We streven er naar dat alle kinderen mee kunnen doen aan het reguliere sportaanbod. We willen verenigingen en vrijwilligers in staat stellen om alle kinderen mee te laten sporten.

We willen dat het goed gaat met onze jeugd. Daarom is het belangrijk om scherp te zijn op signalen wanneer het niet goed gaat. Als signalen tijdig worden herkend en men weet hoe er met signalen kan worden omgegaan, dan is dat de eerste stap in een oplossingsrichting en in het voorkomen van escalatie van problemen. Omdat er veel jeugd actief is bij de sportverenigingen, vindt de gemeente verenigingen waardevolle signaleringsplekken. De gemeente vindt het daarom belangrijk dat mensen die binnen verenigingen met jeugd in verbinding staan, goed in staat zijn om probleemsignalen te herkennen en weten hoe ze daar - waar nodig - opvolging aan kunnen geven.

Om de signaleringsfunctie binnen sportverenigingen te versterken, wil de gemeente inzetten op het informeren en trainen van verenigingsleden die met jeugd in contact staan.

Ook vinden we het belangrijk dat vanuit de sport(koepel) afvaardiging is in de vrijwilligersplatform waar deze zaken ook worden besproken. Daarnaast kan de regeling subsidie kaderopleidingen gericht worden ingezet om vrijwilligers(coördinatoren) te trainen op het gebied van signalering.

Doelen	Wat gaan we hiervoor doen?
1 Jongeren hebben een gezonde leefstijl.	<ul style="list-style-type: none"> • Borgen van een integrale en wijkgerichte aanpak voor een 'Gezonde leefstijl'. • Besluitvorming t.a.v. de continuering van de JOGG-aanpak en de inzet van een JOGG-regisseur.
2 Hattem heeft Gezonde Scholen met voldoende aandacht voor bewegen.	<ul style="list-style-type: none"> • Versterken beweegvriendelijke omgeving • Gezonde school-aanpak stimuleren (onderdeel van de aanpak gezonde leefstijl) • Faciliteren gymzalen en schoolzwemmen • Binnen en naschoolse activiteiten buurtsportcoaches • Organisatie Schoolsportdagen (stimulerende rol gemeente)
3 Hattem heeft een laagdrempelig sportaanbod voor kinderen.	<ul style="list-style-type: none"> • Buurtsportcoaches organiseren sportactiviteiten in de wijk • Samenwerking met sportverenigingen (kennismakingslessen), onderwijs, kinderopvangorganisaties en BSO's.
4 Sport is voor alle kinderen toegankelijk, armoede mag geen belemmering zijn ⁹ .	<ul style="list-style-type: none"> • Nationale Sportweek op de kaart zetten • Gericht inzetten van de huidige activiteitenbijdrage en armoedegelden • Ondersteuning Stichting Leergeld & Op Koërs

⁸ De activiteitenbijdrage bedraagt in 2017 € 160 per persoon en wordt jaarlijks geïndexeerd.

⁹ Armoede is niet de enige belemmering om te sporten. Fysieke beperkingen bespreken we in paragraaf 3.5.

<p>5 Sportverenigingen dragen bij aan de preventie en signalering van jeugdproblematiek.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Het CJG en het vrijwilligersplatform helpen verenigingen bij preventie- en signaleringstaken • Gericht inzetten subsidie kaderopleidingen voor training vrijwilligers op het gebied van preventie en signalering • Bevorderen verbinding tussen sport, welzijn en jeugdhulp (CJG)
---	---

Tabel 1: Doelen en activiteiten voor de jeugd

3.2 De Sportagenda voor volwassenen

Volwassenen vormen een doelgroep die vaak wordt ‘vergeten’, terwijl dit een omvangrijke doelgroep is. Dit zijn tevens de ouders die bepalend zijn als rolmodel voor kinderen. Bij het bevorderen van een gezonde leefstijl mogen ouders daarom niet worden vergeten. Binnen de aanpak gezonde leefstijl (JOGG) gaan we in de toekomst meer inzetten op het bereiken, betrekken en voorlichten van ouders. Het CJG is hierin een belangrijke schakel.

Volwassenen sporten vaak in ongeorganiseerd of commercieel verband. De populairste sporten bij volwassenen in Hattem zijn dan ook hardlopen, fietsen en fitness (zie bijlage 1). De gemeente wil ongeorganiseerd sporten stimuleren door het versterken van onze beweegvriendelijke omgeving. Hoe we dit zien wordt nader uitgewerkt in hoofdstuk 8.

Daarnaast vinden we het belangrijk dat iedereen meedoet en iedereen kan sporten. Hierdoor mag niemand door geldgebrek buiten de boot vallen. De activiteitenbijdrage, vanuit het minimabeleid, draagt er aan bij dat alle inwoners kunnen meedoen op het gebied van sport, cultuur of scholing. Stichting Welzijn Hattem kan helpen met het aanvragen van deze voorziening middels het project Op KOERS.

Veel Hattemers wonen en werken in Hattem. De werkvloer is daarom een plek waar deze doelgroep bereikt kan worden. Daarom denken we dat aandacht voor een gezonde werkvloer en vitale werknemers interessante kansen kan bieden. Investeren in de vitaliteit van werknemers draagt bij aan een lager ziekteverzuim en een betere inzetbaarheid van medewerkers. We zien hier voor de gemeente met name een stimulerende rol. We willen organisaties en ondernemers die met dit thema aan de slag willen ondersteunen en waar mogelijk stimuleren om aandacht te besteden aan een gezonde werkvloer en vitale werknemers. De verbinding met het bedrijfsleven kan bovendien weer voordelen bieden voor sportaanbieders, zoals verenigingen. Als gemeente hebben we hierin een voorbeeldrol. In dit kader organiseren we onder andere de vitaliteitsdagen voor onze eigen werknemers.

Verder richten we ons bij volwassenen op mensen met afstand tot de arbeidsmarkt. Deze specifieke doelgroep wordt besproken in paragraaf 3.4.

Doelen	Wat gaan we hiervoor doen?
<p>6. Het ongeorganiseerd sporten wordt gestimuleerd door een beweegvriendelijke omgeving.</p> <p>7. Sport is voor iedereen toegankelijk, armoede mag geen belemmering zijn.</p> <p>8. Organisaties en bedrijven hebben een gezonde werkvloer en vitale werknemers.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Versterken beweegvriendelijke omgeving (hoofdstuk sportaccommodaties) • Gericht inzetten van de huidige activiteitenbijdrage • Ondersteuning Op Koërs • Vitaliteitsdagen organiseren • Stimuleren (sport)organisaties en bedrijven

Tabel 2: Doelen en activiteiten voor de volwassenen

3.3 De Sportagenda voor senioren

De groep 55-plussers is een sterk groeiende en kwetsbare doelgroep. Een actieve leefstijl resulteert in gezondheidswinst en meer zelfredzaamheid. Door sport en bewegen blijven senioren langer vitaal en blijven ze langer zelfstandig wonen. Vitale inwoners hebben doorgaans minder zorgbehoefte nodig. We vinden het daarom belangrijk dat senioren een actieve en gezonde leefstijl hebben. Om dit te realiseren zetten we nu al in op het regionale project 'Gezonde en Actieve Leefstijl Senioren'. Hiervoor is een lokale werkgroep actief en De Gelderse Sportfederatie ondersteunt het project. Het project is gericht op het bevorderen van een actieve leefstijl bij 55-plussers. Hiervoor is het van belang om een goede samenwerking tussen sport, zorg en welzijn te bouwen rondom de doelgroep. Het doel is dat meer senioren voldoen aan de Nederlandse Norm Gezond Bewegen.

Onderdeel van het project Gezonde en Actieve Leefstijl Senioren is de interventie Bewegen Op Recept (BOR). Bij Bewegen Op Recept schrijft een zorgverlener 'een beweegrecept' uit. Bewegen is vaak het beste geneesmiddel bij bewegingsarmoede en dient ter preventie van allerlei (chronische) aandoeningen. Een zorgverlener (huisarts, fysiotherapeut, maatschappelijk werker etc.) verwijst dan door naar het sportaanbod of naar een buurtsportcoach. Buurtsportcoaches kunnen uitstekend adviseren over passend sportaanbod.

De gemeente wil daarnaast samen met haar partners het sport- en beweegaanbod voor senioren versterken. Ook dit maakt onderdeel uit van het project. De buurtsportcoach gaat de behoefte van en het aanbod voor deze doelgroep in kaart brengen en waar nodig versterken. Het aanbod moet onderling op elkaar worden afgestemd. Samen met partners willen we komen tot een passend sportaanbod. Senioren zijn een kansrijke doelgroep voor sportverenigingen. We stimuleren verenigingen activiteiten aan te bieden voor senioren. Een aantal verenigingen is hiermee al goed op weg. Voorbeelden zijn walking football, fithockey en gymfit en ook SWH biedt beweegactiviteiten aan voor deze doelgroep. Een nieuwe voorziening in Hattem is de beweegtuin bij Hanzeheerd, waar senioren onder begeleiding kunnen bewegen.

De Nationale Sportweek is een aanvulling op en een communicatieve boost voor het gezamenlijke sportaanbod. Hier willen we meer op inzetten door verenigingen te stimuleren om actief deel te nemen. Daarnaast willen we dat de doelgroep bekend is met het sportaanbod. Een van de middelen hiervoor is de digitale sociale kaart (gewoon.hattem.nl) waar organisaties hun aanbod kunnen plaatsen. Daarnaast kunnen de buurtsportcoaches, gemeenteconsulenten en andere professionals actief doorverwijzen naar het sportaanbod. Jaarlijks willen we een beweeg en gezondheidsmarkt voor deze doelgroep organiseren.

Doelen

9. Senioren hebben een actieve en gezonde leefstijl.

10. Er is een passend sportaanbod voor senioren en senioren zijn bekend met de sportmogelijkheden.

Wat gaan we hiervoor doen?

- Uitrollen en borgen van het project Gezonde en Actieve Leefstijl Senioren
- Interventie Bewegen Op Recept (BOR)
- Buurtsportcoach onderzoekt behoefte van en het aanbod voor senioren en vult waar nodig aan
- Verenigingen stimuleren om activiteiten te organiseren voor senioren
- Verbinding Zorg, Welzijn en Sport versterken
- Organiseren Nationale Sportweek
- Jaarlijks organiseren beweeg en gezondheidsmarkt.

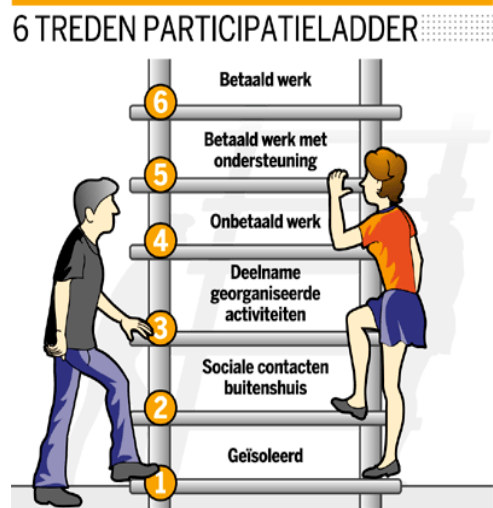
- Sociale kaart uitbreiden met het sportaanbod
- Actief doorverwijzen naar het sportaanbod

Tabel 3: Doelen en activiteiten voor senioren

3.4 De Sportagenda voor mensen met afstand tot de arbeidsmarkt

De gemeente Hattem wil dat iedereen meedoet in onze samenleving. Mensen met afstand tot de arbeidsmarkt kunnen door deelname aan sportactiviteiten stijgen op de participatieladder. Sport zorgt voor sociale contacten en haalt mensen uit sociaal isolement. Sport verbetert daarnaast de fitheid en het gevoel van eigenwaarde. Daarom zijn mensen met afstand tot de arbeidsmarkt een doelgroep die we met passend sportaanbod in beweging willen krijgen.

Als betaald werk (nog) geen optie is, verwacht de gemeente dat inwoners zich inzetten voor hun ontwikkeling en voor de gemeenschap. 'Mensen die aan de kant staan' kunnen door bijvoorbeeld vrijwilligerswerk/werkervaring in de sport allerlei vaardigheden aanleren en de afstand tot de arbeidsmarkt verkleinen. Werk bevordert de persoonlijke ontwikkeling en geeft structuur aan het leven.

Werkplekken in de sport bieden win-winsituaties. De werkplekken zijn namelijk ook een uitkomst voor sportverenigingen. Verenigingen kampen met een toenemend vrijwilligerstekort. Mensen met afstand tot de arbeidsmarkt kunnen dit tekort deels oplossen. Zij kunnen bijvoorbeeld een rol vervullen in het onderhoud, het beheer en kantinewerkzaamheden. Ook versterkt dit de maatschappelijke kracht van verenigingen. Verenigingen binden tevens veel lokale en regionale bedrijven aan zich als sponsor, wat wellicht kansrijke samenwerkingen op zou kunnen leveren. Daarnaast kunnen mensen met afstand tot de arbeidsmarkt wellicht worden ingezet in het onderhoud en beheer van (gemeentelijke) sportfaciliteiten en bij de Marke.

Belangrijk is dat mensen goed begeleid worden en dat partners zoveel mogelijk worden ontlast van bureaucratie. De verbinding van participatie en sport biedt voor beide velden kansen. We zien voor deze doelgroep ook een verbinding met het participatieproject dat SWH uitvoert. Dit project is gericht op sociale activering en vrijwilligerswerk. Ook kan de werkmakelaar een rol spelen om potentiële werkgevers te verbinden aan de doelgroep.

We zien in het land verschillende mooie voorbeelden waarin deze doelgroep door middel van sport wordt bereikt. We willen een projectmatige aanpak ontwikkelen die aansluit bij de situatie in Hattem. We zien hier voor de gemeente een verbindende rol weggelegd. Inmiddels is een belangrijke eerste stap gezet met de samenwerking tussen de Stichting Regio Zwolle United, de voetbalvereniging SV Hatto-Heim en VV Hattem (amateurconvenant met PEC Zwolle) en de gemeente Hattem. Binnen deze alliantie gaan we de thema's arbeidsparticipatie, economie en de activeringskracht van sport met elkaar verbinden en op deze manier versterken. Mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt zijn hierbij de voornaamste doelgroep.

Doelen	Wat gaan we hiervoor doen?
<p>11. Mensen met afstand tot de arbeidsmarkt komen in beweging en worden geactiveerd tot deelname aan maatschappelijke activiteiten.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Passend sportaanbod organiseren voor mensen met afstand tot de arbeidsmarkt • samenwerking welzijn, buurtsportcoaches en sportverenigingen versterken • Samenwerking Stichting Regio Zwolle United • Werkplekken in de sport realiseren • Inzetten en begeleiden participatieprojecten in de sport (buurtsportcoaches, sociale activering SWH, verenigingen en consulenten)
<p>12. Mensen met afstand tot de arbeidsmarkt verkleinen deze afstand door werkervaring in de sport.</p>	

Tabel 4: Doelen en activiteiten voor mensen met afstand tot de arbeidsmarkt

3.5 De Sportagenda voor mensen met een beperking

De gemeente wil dat iedereen meedoet en kan sporten. Mensen met een beperking¹⁰ sporten minder dan mensen zonder beperking. Uit de sportmonitor blijkt dat 29 procent van de volwassenen in Hattem een beperking of aandoening heeft en dat 15 procent niet sport vanwege lichamelijke klachten¹¹. Dit laatste is een gemis omdat sport en bewegen een belangrijke bijdrage kan leveren aan meer mobiliteit, vitaliteit en gevoel van welzijn. We willen zoveel mogelijk drempels voor sportdeelname weghalen. Om deze reden is het belangrijk dat er ook passend sportaanbod is, maar ook dat accommodaties toegankelijk zijn voor deze doelgroep.

De toegankelijkheid van sportaccommodaties mag geen belemmering zijn om te kunnen sporten. Dit is in lijn met het VN Verdrag voor rechten van mensen met een beperking. De Tweede Kamer heeft in 2015 besloten de Algemene Toegankelijkheid vast te leggen in de wet. In ons sportaccommodatiebeleid werken we uit hoe we willen bewerkstelligen dat alle sportaccommodaties voor iedereen toegankelijk zijn. Hierbij denken we met name aan maatregelen bij nieuwe investeringen (renovatie en nieuwbouw) in sportaccommodaties.

De doelgroep mensen met een beperking is lastig te bedienen. Met name doordat we niet goed in beeld hebben wat de mogelijkheden en behoeften zijn van deze doelgroep. Voor sportaanbieders is het vaak lastig om deze doelgroep te bedienen, omdat er sprake kan zijn van specifieke eisen aan kader en accommodaties. De afgelopen periode zijn in regioverband de wensen en behoeften van de doelgroep in kaart gebracht. Ook is het sportaanbod voor mensen met een beperking geïnventariseerd. Dit moet er aan bijdragen dat het sportaanbod beter aansluit op de wensen en behoeften van de doelgroep. Zo genereren we extra aandacht voor sporters met een beperking en versterken we het netwerk rondom sporten met een beperking. De provincie zet met het nieuwe sportbeleid ook in op deze doelgroep. Knelpunt hierbij is dat deze doelgroep lastig te bereiken is.

Sport is een laagdrempelig, goedkoop en doeltreffend instrument om mee te doen in de samenleving biedt dus kansen om ook deze doelgroep te activeren. We willen met zorgpartners in overleg om te onderzoeken hoe we sport en bewegen gericht kunnen inzetten als middel, bijvoorbeeld als algemene voorziening¹².

¹⁰ We interpreteren een beperking in de breedste zin van het woord.

¹¹ Dit is in lijn met nationale cijfers. 15 procent van de Nederlanders (circa twee miljoen Nederlanders) heeft een beperking.

¹² Opnemen in de transitieagenda.

Doelen	Wat gaan we hiervoor doen?
13. Voor mensen met een beperking is een passend sportaanbod.	<ul style="list-style-type: none"> • Wensen, behoeften en aanbod onderzoeken en in kaart brengen
14. De sportaccommodaties zijn voor iedereen toegankelijk.	<ul style="list-style-type: none"> • Versterken van het netwerk rond deze doelgroep
15. Sport wordt ingezet als algemene voorziening ¹³ .	<ul style="list-style-type: none"> • Opnemen in sportaccommodatiebeleid (hoofdstuk 8) • Overleg met zorgpartners • Gezamenlijke projecten onderzoeken

Tabel 5: Doelen en activiteiten voor mensen met een beperking

¹³ Dit doel en deze activiteiten gelden ook voor senioren.

4) Sportverenigingen

In dit hoofdstuk gaan we in op de rol die wij als gemeente zien voor de sportverenigingen. Hattem heeft een rijk sportverenigingsleven. De sportverenigingen vormen de spil van onze sportsamenleving. Veel Hattemers zijn lid van een sportvereniging. In 2013 was 74 procent van de kinderen van 4-12 jaar lid van een sportvereniging¹⁴. Van de middelbare scholieren was in 2015 73 procent lid van een sportvereniging¹⁵. Van de volwassenen was in 2015 47 procent lid van een sportvereniging.

4.1 Ontwikkelingen en vraagstukken

Als gevolg van demografische ontwikkelingen, individualisering en een toenemende populariteit van ongeorganiseerd en commercieel sporten, staan veel sportverenigingen in Nederland onder druk. De sportverenigingen in Hattem staan er echter goed voor¹⁶. De verenigingen hebben een stabiel ledenbestand, de leden zijn betrokken, er heerst saamhorigheid en de leden zijn positief over het aanbod van de vereniging. Verder staan de verenigingen er financieel redelijk goed voor en ze beschikken over het algemeen over voldoende en goede accommodaties. De verenigingen zijn bezig met hun toekomst en staan open voor veranderingen. De sportverenigingen kennen de grootste en meest gedeelde vraagstukken op het gebied van vrijwilligers en accommodaties (dit laatste thema wordt besproken in hoofdstuk 8). Vrijwilligers zijn onmisbaar voor verenigingen. Als gevolg van individualisering en vergrijzing hebben ook verenigingen in Hattem een tekort aan (nieuwe) vrijwilligers.

4.2 Visie op sportverenigingen

Sportverenigingen zorgen voor beweging, ontmoeting en verbinding. Sportverenigingen vervullen een belangrijke maatschappelijke rol. Steeds meer sportverenigingen in Nederland willen hun maatschappelijke rol versterken. Deze verenigingen willen een actieve bijdrage leveren aan maatschappelijke doelen. Dit doen verenigingen onder andere door activiteiten te organiseren voor kwetsbare doelgroepen en samen te werken met andere maatschappelijke organisaties. In Hattem werken al verschillende sportverenigingen samen met partners op het gebied van onderwijs, welzijn en zorg.

De gemeente Hattem stimuleert sportverenigingen hun maatschappelijke rol te versterken. We stimuleren dat verenigingen zich inzetten voor een sportieve en gezonde samenleving waarin iedereen meedoet. De gemeente wil sportverenigingen ondersteunen die zich inzetten voor het realiseren van doelen van de Sportagenda.

Resumerend zijn dit onze uitgangspunten ten aanzien van sportverenigingen en onze gemeentelijke rol:

- Sportverenigingen vervullen een belangrijke maatschappelijke rol.
- De gemeente stimuleert verenigingen hun maatschappelijke rol te versterken.
- De gemeente ondersteunt sportverenigingen die zich inzetten voor de Sportagenda.

4.3 Maatschappelijke sportvereniging

Volgens het Nederlands Instituut voor Sport en Bewegen (NISB) en de Gelderse Sport Federatie (GSF) werkt een maatschappelijke sportvereniging¹⁷ vraag- en buurtgericht, werkt de vereniging samen met andere organisaties, heeft de vereniging structureel aandacht voor maatschappelijke activiteiten en fungeert de vereniging als ontmoetingsplek.

¹⁴ GGD Noord- en Oost-Gelderland. (2014). Tabellenboek kindermonitor gemeente Hattem, .

¹⁵ GGD Noord- en Oost-Gelderland . (2015). Tabellenboek Gezondheidsonderzoek gemeente Hattem,.

¹⁶ Brug 8. (2016). Verenigingsanalyse Hattem.

¹⁷ Ook wel een "Open Club" genoemd.

Aan de hand van de Sportagenda stelt de gemeente Hattem de volgende uitgangspunten op voor maatschappelijke sportverenigingen:

- De sportvereniging zet zich, binnen haar mogelijkheden, in voor de Sportagenda.
- De sportvereniging zorgt voor een gevarieerd en laagdrempelig sportaanbod voor verschillende doelgroepen.
- Iedereen kan meedoen bij de sportvereniging (als sporter of als vrijwilliger).
- De sportvereniging werkt samen met andere partners. Ook is de sportvereniging aangesloten bij de Sportkoepel Hattem.

De gemeente Hattem zet zich in om verenigingen te ondersteunen om zo goed mogelijk invulling te geven aan deze uitgangspunten.

Hierbij herkennen we knelpunten van verenigingen als het gaat om het werven en behouden van vrijwilligers. We verwachten van verenigingen dat zij hun steentje bijdragen, binnen de mogelijkheden die de vereniging heeft. Dit is voor iedere vereniging verschillend. We zijn ons bewust van het dilemma waarbij meer van verenigingen wordt gevraagd terwijl het vinden van voldoende kader en vrijwilligers juist een van de grootste uitdagingen is. We willen graag oog houden voor deze zaken en ondersteuning bieden waar mogelijk. We geloven namelijk ook dat er nieuwe kansen ontstaan voor sportverenigingen.

4.4 Kansen voor maatschappelijke sportverenigingen

Voor verenigingen zijn er verschillende kansen als zij zich inzetten op de Sportagenda. Allereerst biedt het verbreden van activiteiten kans op aanwas van nieuwe leden uit nieuwe doelgroepen. Dit is een belangrijke voedingsbron voor continuïteit van een sportvereniging. Daarnaast kunnen participatieprojecten zorgen voor nieuwe vrijwilligers. Dit kan bijdragen aan het oplossen van het vrijwilligerstekort. Verder kunnen de samenwerkingen met partners voordelen opleveren. Ook draagt het versterken van de maatschappelijke rol bij aan het imago van de sportvereniging en de betrokkenheid van leden en sponsors. Het beleid van de provincie en veel sportbonden richt zich bijvoorbeeld op de open club, oftewel de maatschappelijke sportvereniging. Dit kan nieuwe deuren openen. We willen samen met verenigingen die interesse hebben onderzoeken of een subsidieaanvraag bij de provincie in het kader van de 'open club & vitale sportparken' haalbaar is.

Tenslotte worden verenigingen, die zich inzetten blijven voor de Sportagenda, ondersteunt door de gemeente Hattem. Dit kan zijn door middel van subsidies of meer gerichte ondersteuning door buurtsportcoaches. Dit wordt verder uitgewerkt in de subsidieregeling en de invulling van de buurtsportcoachregeling.

4.5 Rol van de sportkoepel

De gemeente Hattem hecht waarde aan de functie van een sportkoepel als vertegenwoordiger van de sportverenigingen en als overlegorgaan bij de uitvoering van de Sportagenda. Een sportkoepel zorgt voor verbinding en stimuleert samenwerking. Sportverenigingen vormen het bestaansrecht van de sportkoepel en daarom is het van belang dat sportverenigingen lid zijn van de sportkoepel. We willen de rol van de sportkoepel versterken en de sportkoepel een voorname rol geven in de uitwerking van de Sportagenda. De Sportkoepel en haar leden gaan onderzoeken welke rol de sportkoepel in de toekomst gaat invullen en hoe zij zich verder kan ontwikkelen.

4.6 Ondersteunen maatschappelijke sportvereniging

De gemeente Hattem ondersteunt sportverenigingen die zich inzetten voor het realiseren van de doelen van de Sportagenda. Dit gaan we doen door middel van de volgende middelen:

- Buurtsportcoaches (hoofdstuk 5)
- Subsidies (hoofdstuk 6)

5) Buurtsportcoaches

Om de vertaalslag te maken van het beleid naar de praktijk en uitvoering te geven aan de Sportagenda maken we gebruik van buurtsportcoaches. Deze worden deels bekostigd vanuit de 'Brede Impuls combinatiefuncties'. Binnen deze regeling ontvangt de gemeente middelen vanuit het rijk voor een bekostiging van 2,5 fte aan combinatiefuncties. Hiervan wordt 2,1 fte ingezet aan de uitvoering van onze ambities op het gebied van de sport en bewegen. De uren voor de functie van de JOGG-regisseur vallen bijvoorbeeld binnen de uitvoering van de regeling 'Brede impuls combinatiefuncties'.

5.1 Visie op buurtsportcoaches

Buurtsportcoaches leggen verbindingen tussen de sportsector en andere sectoren zoals onderwijs, zorg en welzijn. Zij zijn de aanjager voor samenwerking tussen partijen en het ontwikkelen en aanjagen van activiteiten. Buurtsportcoaches staan nauw in contact met verenigingen en andere partners en ondersteunen hen waar nodig. Hiermee is de buurtsportcoach een onmisbare schakel tussen beleid en de uitvoering en de verbinding met en tussen diverse partners. Sinds circa een jaar is een uitvoerend buurtsportcoach actief in Hattem. Deze functie is inmiddels onmisbaar geworden in Hattem en voorziet duidelijk in een behoefte. Om aan de toenemende vraag naar activiteiten en ondersteuning van partners te kunnen voldoen is uitbreiding van deze functie noodzakelijk. We zien in de toekomst dan ook een steeds belangrijkere rol weggelegd voor buurtsportcoaches bij de uitvoering en de coördinatie van de Sportagenda en de ondersteuning van diverse maatschappelijke partners en doelgroepen. Hierbij zien we voor de gemeente een rol van opdrachtgever voor ons, waarbij buurtsportcoaches belast zijn met de uitvoering en de realisatie van de doelen en activiteiten uit de Sportagenda.

De buurtsportcoaches spelen een rol bij een aantal doelstellingen uit de Sportagenda. Buurtsportcoaches houdt zich onder andere bezig met het organiseren van sportactiviteiten voor diverse doelgroepen. De nadruk ligt hierbij momenteel op jeugd en senioren. Zo zijn de buurtsportcoaches zowel uitvoerend als ondersteunend actief bij activiteiten op de scholen in het kader van de JOGG-aanpak en het bevorderen van een actieve leefstijl onder senioren. Buurtsportcoaches kunnen zich in de toekomst ook meer gaan bezig houden met de ondersteuning van de vereniging bij het verstevigen van de maatschappelijk rol. Hierbij valt te denken aan het verbreden van een sportaccommodatie naar ontmoetingsplek voor jong en oud en het mede organiseren van activiteiten voor doelgroepen. Op deze manier kunnen verenigingen worden ontlast en geven we samen invulling aan de doelstellingen van de Sportagenda. Vanuit de visie van de verbinding met de thema's uit het sociaal domein, is het echter ook van belang om nieuwe doelgroepen te bedienen. De vraag voor deze functie neemt dus toe.

Resumerend zijn dit onze uitgangspunten ten aanzien van de buurtsportcoaches:

- Buurtsportcoaches zijn de verbindende schakel tussen beleid en uitvoering.
- We zien een belangrijke rol weggelegd voor de buurtsportcoaches bij de realisatie van de Sportagenda.
- De gemeente heeft in het kader van de uitvoering van de Sportagenda een rol als opdrachtgever t.a.v. de buurtsportcoaches
- We streven naar structurele inzet formatie buurtsportcoaches.

5.2 Samenwerking

In de uitvoering van de Sportagenda wordt zoveel mogelijk samengewerkt met partijen uit het werkveld. We willen ons netwerk optimaal benutten. We zoeken verbinding en borgen onze activiteiten door samenwerking met partners. Activiteiten worden zoveel mogelijk door partners uitgevoerd, buurtsportcoaches zijn hierbij de aanjagers. In de toekomst willen we de invulling van de taakstelling van de buurtsportcoach regeling ook samen met partners invullen en aansluiten bij hun behoeften als

het gaat om ondersteuning vanuit de buurtsportcoaches. Als gemeente zijn we hierin opdrachtgever en hebben we een verbindende en regisserende rol.

De buurtsportcoaches zullen nauw met elkaar samen moeten werken, maar kunnen in de praktijk werkzaam zijn voor verschillende werkgevers. Ze treden bij voorkeur onder één herkenbare aanpak en uitstraling naar buiten, zodat ze als collectief zichtbaar zijn in Hattem. Ervaringen uit andere gemeenten leert dat een dergelijke aanpak succesvol kan zijn. Onder deze aanpak vallen alle activiteiten die in het kader van de Sportagenda worden uitgevoerd. We stimuleren ook de samenwerking tussen buurtsportcoaches en combinatiefuncties die werkzaam zijn binnen cultuur.

6. Subsidies

Subsidies zijn een middel om sportverenigingen te ondersteunen. Voor sportsubsidies is er jaarlijks een totaalbudget van circa € 21.000 voor sportstimulering. In het verleden ontvingen verenigingen een vaste bijdrage voor accommodaties, in totaal circa € 6000. Het resterend bedrag, circa € 14.000, werd verdeeld over verenigingen op basis van het aantal jeugdleden. Daarnaast ontvangt de sportkoepel een waarderingssubsidie (€ 255) en zijn er (extra) waarderingssubsidies beschikbaar voor verenigingen die specifiek aandacht besteden aan de doelgroep 'mensen met een beperking'. In 2017 is dit door drie verenigingen aangevraagd (€ 255 per aanvraag). Ook is er € 1.500 beschikbaar voor ondersteuning van kaderopleidingen. Dit subsidiebeleid willen we in de toekomst zo door ontwikkelen dat het beter aansluit bij onze ambities.

6.1 Uitgangspunten

In het collegeprogramma 2014-2018 heeft het college een aantal uitgangspunten benoemd ten aanzien van het subsidiebeleid, namelijk:

- Subsidies worden gekoppeld aan maatschappelijke effecten en eigen verantwoordelijkheden, waarbij ruimte komt voor meer flexibele subsidies en minder vaste subsidies.
- Subsidies zijn gericht op maatschappelijke effecten en activiteiten en focussen op de samenwerking tussen maatschappelijke partners.

Er is reeds een proces in gang gezet om de traditionele manier van subsidiëren te transformeren naar een resultaatgerichte manier van subsidiëren. Dit gaat ook gelden voor de sportsubsidies. De gemeente Hattem hecht waarde aan het maatschappelijke belang van verenigingen voor de samenleving. We willen verenigingen dan ook gericht blijven ondersteunen door middel van subsidie, waarbij het huidige financiële kader van kracht blijft. Het verstrekken van subsidie heeft wel tot doel om aanwijsbaar bij te dragen aan de missie van de Sportagenda.

6.1 Uitwerking

Er is inmiddels met de sportverenigingen een eerste slag gemaakt om de ambities te vertalen naar de subsidieregeling 2018. Een heldere en transparante beleidsregel sportsubsidies moet duidelijk aangeven onder welke voorwaarden een sportvereniging aanspraak maakt op een subsidie. We zullen deze beleidsregel de komende jaren samen met de (leden van de) Sportkoepel uitwerken. In deze eerste fase, de subsidieregeling 2018, heeft dit geleid tot het vastleggen van een aantal voorwaarden waaraan moet worden voldaan om aanspraak te kunnen maken op de middelen in het kader van sportsubsidie. Met de (de leden van de) sportkoepel is besproken welke verdeelsleutel gehanteerd zal gaan worden. Voor de nieuwe beleidsregel geldt het uitgangspunt dat het beschikbaar stellen van de subsidie bijdraagt aan de missie van de Sportagenda. Daarom stellen we vanuit de gemeente in ieder geval de volgende voorwaarden:

- Subsidies dragen bij aan de missie van de Sportagenda.
- Subsidies worden verleend aan verenigingen die lid zijn van een sportbond die is aangesloten bij het NOC*NSF¹⁸
- Sportverenigingen zijn lid van de Sportkoepel Hattem.
- Subsidie wordt verstrekt onder de voorwaarde dat een vereniging in ieder geval 1 activiteit organiseert in het kader van de Nationale Sportweek.
- Binnen de beschikbare middelen voor sportsubsidie is een budget beschikbaar voor activiteiten specifiek gericht op mensen met een beperking.
- Ten aanzien van de subsidie voor de sportkoepel: deze is actief lid van het vrijwilligersplatform Hattem

¹⁸ Hierbij maken wij een uitzondering voor scouting De Trijsberg, aangezien zij veel Hattemers laten bewegen en vanwege de sociale functie die zij vervullen

7. Financieel

In de volgende paragraaf worden het financieel kader uitgewerkt betreffende de Sportagenda. Budgetten op het gebied van sportaccommodaties worden in hoofdstuk 8 benoemd.

7.1 Financieel kader

Tabel 6 geeft het huidige financiële kader weer zoals die op dit moment in de begroting is opgenomen. Het uitgangspunt ten aanzien van de Sportagenda, is dat we bij de uitvoering van de Sportagenda binnen het huidige financiële kader blijven.

Niet alle voornemens uit de Sportagenda vinden hun financiële uitwerking binnen het product sport. Door de verbinding met de andere beleidsterreinen vinden budgetten ook vaak daar hun plek. Dit is bijvoorbeeld het geval bij de inzet van de activiteitenbijdrage, het schoolzwemmen, de subsidiëring in het kader van minimabeleid, en de verbinding die we willen gaan maken met de participatiewet. Deze vallen dus niet binnen het financieel kader voor sport. Ten aanzien van JOGG geldt dat de middelen deels drukken op het budget voor volksgezondheid. Omdat we voor de komende jaren een aanpak 'gezonde leefstijl' (doel 1 Sportagenda) willen borgen nemen we het huidige kader voor de JOGG-aanpak volledig mee in dit overzicht. Een besluit over de voortzetting van de lokale JOGG-aanpak als interventie moet nog worden genomen.

De totale lasten voor de inzet van de buurtsportcoaches bedragen € 105.000,-- per jaar voor de bekostiging van 2,1 fte aan buurtsportcoaches. 40% van de kosten worden gedekt door Rijksmiddelen die we ontvangen in het kader van de Brede Impuls Combinatiefuncties. De lasten voor de gemeentelijke begroting bedragen per saldo dus € 63.000,--.

Sportagenda	
Buurtsportcoaches	€ 63.000
Jongeren Op Gezond Gewicht (uitvoeringskosten)	€ 20.000
- bijdrage landelijke stichting JOGG	€ 5.000
- evaluatie (GGD; regionaal)	€ 7.000
- activiteiten	€ 5.000
- communicatie	€ 3.000
Sportsubsidie verenigingen	€ 21.000
Subsidie kaderopleidingen sport	€ 1.500
Activiteitenbudget Buurtsportcoaches	€ 5.000
Schoolsportdagen + Nationale Sportweek	€ 3.500
Totaal	€ 114.000

Tabel 6: Huidig Financieel kader

8) Sportaccommodaties

Hattem staat er goed voor met de sportaccommodaties. De verenigingen en de gemeente beschikken over voldoende accommodaties die over het algemeen van goede kwaliteit zijn. Een deel van de sportaccommodaties is (deels) in eigendom van de gemeente. Ook heeft de gemeente een rol in het onderhoud van een aantal accommodaties. Daarnaast is er een subsidierelatie met Stichting Exploitatie de Marke en Stichting Exploitatie Zwembad Hattem betreffende de sporthal en het zwembad.

De verantwoordelijkheden in eigendom, onderhoud en beheer van sportaccommodaties verschillen. De onderlinge verschillen zijn historisch gegroeid vanuit een bepaalde achtergrond of ontwikkeling, tot wat het nu is: verschillende één op één afspraken met verenigingen en gebruikers. Dit kan leiden tot gevoelens van willekeur en onrechtvaardigheid. Bij enkele accommodaties zijn complexe situaties ontstaan, waarbij verantwoordelijkheden worden gedeeld tussen een vereniging, een stichting en de gemeente. Hoewel wij deze het liefst zoveel mogelijk gelijk zouden willen zien, hebben wij als gemeente niet de middelen om dit te realiseren. We accepteren dan ook de situatie zoals we die momenteel kennen.

Alle verenigingen en gebruikers verdienen echter wel een helder en transparant beleid dat inzicht geeft in vraagstukken rondom eigendom, beheer, tarieven van en investeringen sportaccommodaties. De gemeente Hattem wil dan ook toe naar een gedragen, transparante en eenduidige beleidslijn voor de toekomst.

8.1 Ontwikkelingen sportaccommodaties

In de afgelopen jaren is er op het gebied van accommodaties veel gebeurd. De voetbalverenigingen hebben kunstgras gerealiseerd, de Hockeyvereniging heeft met behulp van een lening van de gemeente haar kunstgrasveld vervangen en is bezig met de vervanging van het tweede kunstgrasveld. Tafeltennisvereniging Smash heeft met behulp van een lening en een borgstelling van SWS de accommodatie gerenoveerd en de ijsbaan is verplaatst naar het landschapspark Assenrade. Verder heeft Hanze Gym Hattem in afwachting van ontwikkelingen bij de Hanzeheerd het beheer van gymzaal aan de Eijerdijk overgenomen van de gemeente. En natuurlijk is in 2012 ook het zwembad gerealiseerd bij de Marke.

Deze ontwikkelingen zijn tot stand gekomen zonder dat hier een sportaccommodatiebeleid aan ten grondslag lag. Er is behoefte aan een duidelijk afwegingskader zodat er minder ad hoc beslissingen genomen worden. Dit komt de transparantie en duidelijkheid voor alle partijen ten goede. Daarnaast zijn de financiële mogelijkheden van de gemeente ten opzichte van een aantal jaren geleden beperkt. Er is daarom behoefte aan toekomstbestendig beleid.

8.2 Visie op sportaccommodaties

We streven naar voldoende, kwalitatief goede en toegankelijke sportaccommodaties. Sportaccommodaties stellen verenigingen en andere aanbieders in staat om activiteiten aan te bieden voor diverse doelgroepen en om inwoners in beweging te krijgen. Sportaccommodaties kunnen bijdragen aan een sportieve en gezonde samenleving waarin iedereen meedoet. Sportaccommodaties zijn daarom een belangrijk instrument bij de uitvoering van de Sportagenda. Door in te zetten op een sportieve en gezonde samenleving stijgt de bezettingsgraad van de sportaccommodaties door een groei van het aantal activiteiten.

De gemeente Hattem heeft ten aanzien van sportaccommodaties de volgende uitgangspunten:

- Instandhouding van sportaccommodaties draagt bij aan de missie van de Sportagenda.
- Het sportaccommodatiebeleid is transparant en eenduidig.

- Sportaccommodaties zijn voor iedereen toegankelijk.
- Het onderhoud en het beheer van sportaccommodaties wordt waar mogelijk op afstand geplaatst.
- De tarieven van sportaccommodaties houden verband met de kosten van het gebruik ervan.
- De gemeente heeft een ondersteunende rol als het gaat om investeringen in sportaccommodaties, mits aan voorwaarden wordt voldaan.
- Hattem heeft een beweegvriendelijke leefomgeving.

8.3 Onderhoud en beheer

De gemeente Hattem heeft bij de meeste verenigingen geen of slechts een beperkte rol in het onderhoud en het beheer van sportaccommodaties. Het onderhoud van sportaccommodaties is primair de verantwoordelijkheid van de sportvereniging die de accommodatie gebruikt. Uitzonderingen zijn op dit moment de gymnastiekaccommodaties (wettelijke taak t.b.v. het basisonderwijs) en de voetbalaccommodaties. We zien het onderhouden van sportaccommodaties echter niet als kerntaak van de gemeente. In de maatschappelijke visie is als uitgangspunt opgenomen dat het onderhoud zoveel mogelijk op afstand wordt gezet.

We streven in de toekomst naar eenduidigheid en transparantie, maar het is een gegeven dat er tussen verenigingen ongelijke situaties zijn ontstaan. Tevens zijn er verschillen tussen binnen- en buitensportaccommodaties en tussen verenigingen die een eigen accommodatie hebben of huren. We accepteren de verschillen die er zijn en proberen daar waar draagvlak is binnen de mogelijkheden te zoeken naar een overdracht van onderhoud en beheerstaken. We zien hierbij de oplossing bij de Eijerdijk als een goed voorbeeld van de mogelijkheden en voordelen die dit kan bieden voor zowel de gemeente als de gebruiker(s). De gemeente Hattem zal geen nieuwe onderhoudsverplichtingen naar zich toetrekken.

Ons uitgangspunt ten aanzien van het onderhoud en beheer van sportaccommodaties is:

- Het onderhoud en het beheer van sportaccommodaties wordt waar mogelijk op afstand geplaatst.
- De gemeente Hattem zal in de komende jaren geen nieuwe onderhoudsverplichtingen naar zich toetrekken.

In 2014 is reeds een onderzoek gedaan naar verschillende scenario's om onderhoud anders te organiseren. Het meest haalbare scenario bleek het zogenaamde 'lokale maatwerk' te zijn. Dit betekent dat we onderhoud van de sportaccommodaties bij voorkeur zoveel mogelijk aan de gebruikers willen overdragen. Uitzondering hierbij is de gymzaal Eijerdijk, deze is in beheer bij Hanze Gym Hattem. Eigendom van de gymnastiekaccommodaties blijft bij de gemeente liggen.

Uitgangspunt is dat het beheer en onderhoud waar mogelijk naar verenigingen of stichtingen over gaat. Daar waar de gemeente eigenaar is van de gronden zal dat zo blijven. Indien verantwoordelijkheden op het gebied van onderhoud worden overgedragen, is het ook een logische stap om te onderzoeken of het eigendom van de opstallen ook bij de gebruiker neergelegd kan worden en of privatisering tot de mogelijkheden behoort. Bij overdracht van verantwoordelijkheden wordt gezocht naar win-situaties. Verenigingen en stichtingen kunnen een eigen accommodatie efficiënter en goedkoper onderhouden en beheren, door inzet van vrijwilligers, geen overheadkosten en goede contacten met sponsors en bedrijven. In situaties waar het onderhoud over gaat naar gebruikers, doen we dat op een manier die de gebruikers in staat stelt om het onderhoud op een toekomstbestendige wijze uit te voeren. Hierbij valt te denken aan een som voor de afkoop van onderhoud of het beschikbaar stellen van een incidentele onderhoudsbijdrage. Voordelen voor de verenigingen kunnen zijn dat zij meer zeggenschap krijgen over de accommodatie en de exploitatie van de accommodatie. Ook kan er

financiële ruimte ontstaan als onderhoud goedkoper wordt uitgevoerd of door het (deels) wegvallen van huur.

We nodigen verenigingen met accommodaties waar de gemeente nog een rol heeft in het onderhoud uit om hierover in gesprek te gaan. Waar verenigingen kansen zien om onderhoudstaken van de gemeente over te nemen zullen we in gezamenlijkheid verkennen binnen welke mogelijkheden en kaders dit haalbaar is. Privatisering van accommodaties is hierbij bespreekbaar. De mogelijkheden, haalbaarheid en praktische uitwerking kunnen verschillen per situatie. Hierbij is de uitwerking op de ambtelijke organisatie als gevolg van het overdragen van taken een aandachtspunt.

Met het oog op de doelstellingen in de Sportagenda, onze visie op sportverenigingen en sportaccommodaties, kijken we met bijzondere aandacht naar het gebied rondom de buitensportaccommodaties (Konijnenbergerweg). Geïnspireerd door praktijkvoorbeelden uit het land zien we dit gebied als een sportieve omgeving met veel potentieel. Hierbij valt te denken aan de ontwikkeling van vitale sportparken waar provincie en sportbonden momenteel op inzetten. We zien hier een aantal sterke verenigingen met verschillende uitdagingen, nu en in de toekomst.

De verwachting is dat het bundelen van krachten voor alle partijen voordelen kan opleveren, bijvoorbeeld op het gebied van onderhoud, beheer en gebruik van accommodaties. Daarom willen we in de toekomst graag samen met de partners in dit gebied verkennen hoe we dit nog verder kunnen versterken. We onderscheiden hierbij onder andere de volgende aandachtspunten en kansen die het de moeite waard maken dit verder te onderzoeken:

- Wensen t.a.v. sportaccommodaties
- Knelpunten en ontwikkelingen in het gebied (parkeren, verkeersveiligheid, natuur)
- Verschillen en veranderingen in eigendom, onderhoud en beheer
- Kansen vanuit de 'Sportagenda'
- Participatieplekken i.r.t. onderhoud en beheer

We zien dit als ontwikkelrichting voor de toekomst. Een afweging zal moeten worden gemaakt in middelen, tijd en capaciteit wanneer dit kan worden geconcretiseerd.

8.4 Participatieplekken

Sportverenigingen kampen vaak met vrijwilligerstekorten in het onderhoud en beheer van accommodaties. Nadeel van het op afstand zetten van onderhoud door taken over te dragen aan de verenigingen is dat er weer een groter beroep wordt gedaan op vrijwilligers voor specifieke taken. We zien hierbij mogelijkheden in de verbinding met de participatiewet.

Sportaccommodaties zijn een kansrijke participatieplek voor mensen met afstand tot de arbeidsmarkt. Mensen met afstand tot de arbeidsmarkt zorgen voor extra capaciteit en kunnen helpen in het beheer en onderhoud van accommodaties. Daarnaast komen mensen met afstand tot de arbeidsmarkt uit hun sociaal isolement, krijgen ze structuur door het werk, leren ze allerlei vaardigheden en komen ze in aanraking met sport. Hierdoor stijgen zij op de zogenoemde participatieladder. Belangrijk is dat de mensen met afstand tot arbeidsmarkt goed begeleid worden en dat de verenigingen hierbij ontzorgd worden. Het is belangrijk dat hiervoor een goede structuur wordt neergezet, waarbinnen mensen uit de doelgroep worden begeleid. Hierbij valt te denken aan de verbinding met het participatieproject van SWH of de inzet van een buurtsportcoach die zich met name bezig houdt met de begeleiding van de doelgroep en de ondersteuning van verenigingen (zie ook hoofdstuk buurtsportcoaches). In hoofdstuk 3.4 hebben we de samenwerking met Regio Zwolle United benoemd. Door middel van dit convenant wordt hier invulling aan gegeven. De gemeente heeft zowel een regisserende, een ondersteunende als een verbindende rol.

Om dit concreet vorm te geven denken we bijvoorbeeld aan de inzet van een verenigingsondersteuner of sportparkmanager (als onderdeel van de taken van een buurtsportcoach) die verenigingen kan ondersteunen in de toekomst. Naast het begeleiden van de mensen uit deze doelgroep biedt een verenigingsondersteuner meer kansen. Zo kan deze zich ook bezig houden met de ondersteuning van de vereniging bij het verstevigen van de maatschappelijk rol, zoals het verbreden van de mogelijkheden van de accommodatie als ontmoetingsplek voor jong en oud en het organiseren van activiteiten voor doelgroepen. Zo worden verenigingen ontlast en geven we invulling aan de doelstellingen van de Sportagenda door het beter benutten van accommodaties.

8.5 Tarieven

Net zoals in veel gemeenten het geval is, kiest de gemeente Hattem er voor om de tarieven voor het gebruik van haar sportaccommodaties laag te houden, om de drempel om te sporten ook laag te houden. De gemeente rekent voor het gebruik van haar sportaccommodaties dus geen kostendekkende tarieven¹⁹. De tarieven zoals we die nu kennen zijn historisch bepaald. De tarieven worden wel geïndexeerd. De tarieven van de gymzalen worden jaarlijks geïndexeerd. De tarieven van de buitensportaccommodaties (huurprijs tennis, voetbal en petanque) hebben een looptijd van vijf jaar.

In de maatschappelijke visie is opgenomen dat we toe willen naar zogenaamde 'kostprijs gerelateerde tarieven'. Hiermee beogen we een transparant systeem met een zuivere grondslag voor de berekening van de tarieven. Hierbij wordt de koppeling gemaakt met de kosten die direct zijn te relateren aan het gebruik van de accommodaties, zoals energie, schoonmaak en klein onderhoud. Dit is dus iets anders dan een kostprijsdekkend tarief, waarbij ook eigenaarslasten doorberekend zouden worden. Ons uitgangspunt ten aanzien van tarieven luidt dan ook:

- De tarieven van sportaccommodaties houden verband met de kosten van het gebruik ervan.

We zullen in de uitwerking van het beleid de tarieven gaan beoordelen en toewerken naar een eventuele aanpassing van de tarieven. We merken hierbij op dat tarieven ook in de toekomst niet kostendekkend zullen zijn, omdat we geen drempels willen opwerpen. Wel beogen we transparantie in de totstandkoming van de tarieven die we hanteren. De tarieven voor het gebruik van het zwembad en sporthal de Marke worden bepaald door de exploitatiestichtingen. Ten aanzien van het zwembad geldt dat in relatie hiermee een accommodatiesubsidie (maximaal € 6.224) wordt verstrekt aan zwemvereniging Hatto-Heim. Hoe dit zich verhoudt tot de tarieven die overige verenigingen betalen voor het gebruik van sportaccommodaties nemen we hierin mee.

Zoals in paragraaf 8.3 beschreven, zetten we in op het afstand zetten van het onderhoud en beheer (en eigendom) van sportaccommodaties. Er zijn hierbij verschillen tussen de binnen- en buitensport. Ontwikkelingen op dit vlak heeft logischerwijs ook consequenties voor (de hoogte van) de tarieven die we hanteren. Deze zaken nemen we in de beoordeling mee. Ten aanzien van de huurprijs voor de gymnastiekaccommodaties ligt er een relatie met de huurprijs van de sporthal in de Marke.

8.6 Investerings

Onderhoud is vaak een belangrijke kostenpost op de begroting van een sportvereniging. Op het moment dat er renovatie, vervanging of nieuwbouw aan de orde is, dan drukt dit vaak zwaar op de begroting van een sportvereniging. Vaak is een sportvereniging niet in staat om dergelijke kosten binnen de reguliere exploitatie te dragen. Tevens is het lastig voor verenigingen om externe financiering, in de

¹⁹ In het kader van de Wet Markt en Overheid dient een gemeente zich te houden aan de mededingingsregels inzake economisch verkeer. Door het hanteren van niet kostprijs dekkende tarieven kan het zijn dat een gemeente in het kader van mededinging een oneerlijke concurrentie positie inneemt ten opzichte van andere organisaties die deze activiteiten zouden kunnen of willen aanbieden. Om deze reden heeft het college het verhuren van sportaccommodaties aangemerkt als 'activiteiten van maatschappelijk belang'.

vorm van bijvoorbeeld een lening, te kunnen verkrijgen. Onder voorwaarden kan de gemeente een ondersteunde rol spelen bij investeringen in sportaccommodaties. Ons uitgangspunt luidt dan ook:

- De gemeente heeft een ondersteunende rol als het gaat om investeringen in sportaccommodaties, mits aan voorwaarden wordt voldaan.

Deze ondersteunende rol houdt in dat we het sportverenigingen mogelijk willen maken om investeringen te plegen in hun accommodatie ten behoeve van nieuwbouw of renovatie. Hierbij willen we niet zoals in het verleden gebeurde optreden als geldschieter of bank, omdat dit geen eigenlijke taak is van de gemeente. We kiezen er daarom voor om via een constructie met Stichting Waarborgfonds Sport²⁰ (SWS) garant staan voor een geldlening, bij voorkeur bij een reguliere geldverstrekker. Dit biedt de volgende voordelen:

- Sportverenigingen zijn in staat om geld te lenen bij een bank tegen een gunstig tarief.
- De risico's voor de gemeente worden beperkt, doordat de gemeente geen geld verstrekt maar borg staat voor een lening. Zowel SWS als de gemeente staan op deze manier voor 50% borg.
- Voor de gemeente wordt werk uit handen genomen. De aanvraag en beoordeling gaat via SWS en de geldverstrekker.
- SWS voert een onafhankelijke financiële toets uit over de haalbaarheid en het potentiële risico van investeringen en verzorgt jaarlijks een rapportage.
- De voorwaarden zijn voor alle sportverenigingen gelijk. Dit bevordert de eenduidigheid en transparantie van ons sportaccommodatiebeleid.

De gemeente Hattem wil 'maatschappelijke sportverenigingen' (zie hoofdstuk 4) ondersteunen bij investeringen. De voorwaarden hiervoor willen we uitwerken in een nadere beleidsregel. De voorwaarden die SWS hanteert, zijn in ieder geval leidend. Deze zijn terug te vinden op de website van SWS. Aanvullend willen we opnemen dat er bij investeringen rekening wordt gehouden met de toegankelijkheid (paragraaf 3.5) van de sportaccommodatie en met duurzaamheid van investeringen.

In het kader van een gedegen financieel beleid moeten we inzichtelijk krijgen welke toekomstige investeringen we kunnen verwachten en welke effecten dit heeft ten aanzien van de financiële positie van de gemeente. Op basis hiervan kunnen een aantal financiële randvoorwaarden worden gesteld in de beleidsregel. Dit betreft dan ook een uitwerkingsvraagstuk.

8.7 Toekomst gymzalen

De gymzalen zijn in eigendom van de gemeente. Gymzalen zijn primair bedoeld voor het geven van bewegingsonderwijs. Wettelijk is bepaald dat de gemeente ruimte aan het onderwijs beschikbaar dient te stellen voor het aanbieden van bewegingsonderwijs. Dit kan zijn door de instandhouding van gymzalen of het faciliteren van het gebruik van een sporthal. De gemeente is ook verantwoordelijk voor het onderhoud en beheer van de gymzalen, met uitzondering van de gymzaal Eijerdijk. Deze is inmiddels naar tevredenheid ondergebracht bij Hanze Gym Hattem.

Stichting de Marke regelt de roostering en de verhuur van de accommodaties, terwijl de gemeente het (sleutel)beheer en de facturering regelt. In het kader van efficiency willen we het beheer, het onderhoud, de roostering, het verhuur en de facturering op één plek onder brengen. We denken hierbij aan Stichting de Marke. Er wordt binnen dit model naar een kostenefficiënte opzet gezocht, waar bijvoorbeeld ook mensen met afstand tot de arbeidsmarkt ingezet kunnen worden. Dit gaan we nader onderzoeken met de Marke.

²⁰ SWS is in 1980 opgericht op initiatief van het Ministerie van VWS, NOC*NSF en De Lotto. Sinds haar oprichting heeft SWS bijna 2000 sportorganisaties geholpen om investeren in de eigen accommodatie mogelijk te maken. www.sws.nl

Ten aanzien van de toekomst van de gymnastiekaccommodaties blijft het onzeker wat de ontwikkelingen zijn op de locatie van de Hanzeheerd en gymzaal Eijerdijk. Ook is nog geen definitief besluit genomen over de instandhouding van de drie gymzalen in de toekomst. Er zal een afweging gemaakt moeten worden met betrekking tot de bezetting en de kosten ten aanzien van toekomstig gebruik. Het realiseren van een nieuwe op zichzelf staande gymnastiekaccommodatie is geen reële optie. Het eventueel in stand houden van een derde gymzaal is alleen rendabel als meegelift kan worden op andere ontwikkelingen. Voor een definitief besluit wachten we de ontwikkelingen ter plaatse en de plannen in het kader van de onderwijsvisie en de woonzorgzones af. Daarnaast is het interessant om te kijken naar het aanbod aan voorzieningen in gemeenten om ons heen en de ontwikkelingen die hierbij spelen.

8.8 Een beweegvriendelijke leefomgeving

Sport reikt verder dan sporten in georganiseerd verband. Veel mensen sporten ook ongeorganiseerd of bij commerciële aanbieders. Hardlopen, fietsen, fitness en zwemmen zijn de populairste sporten bij volwassenen in Hattem (zie bijlage 1). Dit zijn alle vier sporten die in ongeorganiseerd of commercieel verband beoefend (kunnen) worden. Ongeorganiseerd en ongebonden sporten is steeds meer in opkomst. Veel sporters willen zelf bepalen waar en wanneer ze sporten. Vier op de tien Nederlanders sport in de openbare ruimte. Met name volwassenen en senioren sporten ongeorganiseerd. Maar ook voor kinderen is een omgeving die uitnodigt om buiten te spelen van groot belang voor de sociale en motorische ontwikkeling en de bevordering van een gezonde leefstijl. Daarom is het van belang om de inrichting van de speelruimte aan te laten sluiten bij de speelbeleving van kinderen. Hierbij kan worden gedacht aan minder traditionele vormen van spelen, zoals natuurlijk spelen of interactieve toepassingen. Dit zal een aandachtspunt zijn bij de vervangingsinvesteringen in het speelruimtebeleid.

Gezien de populariteit is het belangrijk om het ongeorganiseerd sporten te faciliteren en te stimuleren. Vanuit het ongeorganiseerd sporten neemt de behoefte toe aan een beweegvriendelijke omgeving. Een beweegvriendelijke omgeving is een leefomgeving die mensen uitnodigt om te sporten en te bewegen. Om deze reden hebben wij het stimuleren van een beweegvriendelijke omgeving opgenomen als doel binnen de Sportagenda. Dit thema zullen we ook bij de (her)inrichting van (nieuwe) woonwijken meenemen.

De gemeente Hattem is verantwoordelijk voor de inrichting en het beheer van de openbare ruimte. We zorgen voor een veilige omgeving die zoveel mogelijk uitnodigt om te bewegen. Dit zien we bijvoorbeeld terug in het onderhoud van fiets- en wandelpaden en de inrichting van speelruimte. Voor de jeugd zijn er diverse sport- en speelruimtes. Ook de schoolpleinen zijn (buiten schooltijden) toegankelijk om te bewegen. De groene omgeving en de natuur nodigen daarnaast uit om te wandelen, te fietsen en te recreëren. De gemeente kent veel wandelpaden en fietsroutes. Gebruiksvriendelijke en goed toegankelijke routes trekken bovendien extra toeristen naar Hattem, bijvoorbeeld door het fietsknooppuntennetwerk. Het nieuwe landschapspark Assenrade is een waardevolle toevoeging in Hattem. Het park biedt vele mogelijkheden om te bewegen en te recreëren voor verschillende doelgroepen (schaatsen, skeeleren, fietsen). Voor senioren is er verder een beweegtuintje bij het zorgcentrum Hanzeheerd De Bongerd. Deze ontmoetingsplaatsen bevorderen ook de sociale cohesie in Hattem.

Bijlage: Factsheet sportmonitor 2015

Sport

De sportdeelname van 18-65 jarigen volgens de RSO-norm¹ ligt in de gemeente Hattem op 79,6%.

Van de sporters in Hattem sport 31,1% 120 of meer keer per jaar en van de inwoners is 47,1% lid van een sportvereniging.

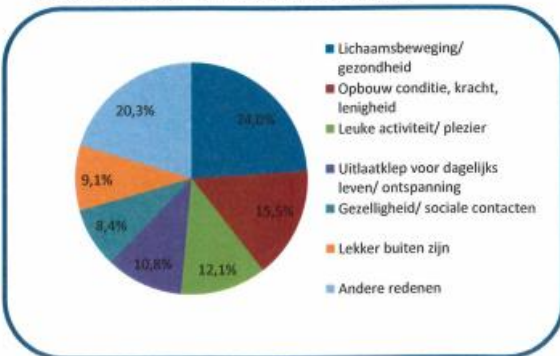
Sportfrequentie van de sporters

	2015	2013	2011
12-59 keer per jaar	20,2%	21,3%	23,1%
60-119 keer per jaar	48,7%	48,8%	50,0%
120 of meer keer per jaar	31,1%	29,9%	26,9%

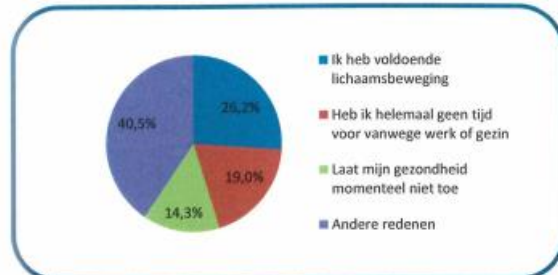
Lidmaatschap

	2015	2013	2011
Lid van een sportvereniging	47,1%	45,3%	45,7%

De meest genoemde redenen om te sporten zijn "lichaamsbeweging/gezondheid", "opbouw van conditie, kracht & lenigheid" en "leuke activiteit/plezier".

De meest genoemde redenen om niet te sporten zijn "ik heb voldoende lichaamsbeweging", "heb ik helemaal geen tijd voor vanwege werk of gezin" en "laat mijn gezondheid momenteel niet toe".

Top 5 van de sporten:

1. Hardlopen, joggen, trimmen
2. Wielrennen, toerfietsen, mountainbiken
3. Fitness conditie
4. Fitness kracht
5. Zwemsport

Sporters uit Hattem maken binnen de gemeente het meest gebruik van andersoortige voorzieningen (31,6%).

	Niet (%) 2015	Binnen eigen gemeente (%) 2015	Buiten eigen gemeente (%) 2015	In & buiten eigen gemeente (%) 2015
Officiële binnensport accommodatie	35,5	30,1	25,7	8,7
Officiële buitensport accommodatie	62,0	18,7	13,9	5,4
Niet officiële sport accommodatie	88,9	4,0	6,3	0,8
Sportvoorziening in openbare ruimte	87,7	6,7	4,5	1,0
Andersoortige Voorziening	23,6	31,6	9,9	34,9

Bewegen**Nederlandse Norm Gezond Bewegen (NNGB)².**

In de gemeente Hattem voldoet 47,8% aan deze norm.

Fitnorm

In de gemeente Hattem voldoet 35,1% aan de fitnorm, en beweegt tenminste 3x per week gedurende minimaal 20 minuten intensief.

Combinorm

Men voldoet aan de combinorm als men aan de NNGB en/of de fitnorm voldoet. In de gemeente Hattem voldoet 62,6% hieraan.

	2015	2013	2011
Doet de activiteit minimaal 1x per week	%	%	%
Lopen (school, werk, winkels of halte ov)	55,7	61,1	55,1
Wandelen als ontspanning	47,7	49,7	49,9
Fietsen (school, werk, winkels of halte ov)	73,9	78,1	73,7
Tuinieren	28,1	28,5	35,6
Klussen / doe het zelfen	20,4	22,9	31,6

	2015	2013	2011
Doet activiteit minstens 30 min. per keer	%	%	%
Lopen (school, werk, winkels of halte ov)	12,6	14,1	14,2
Wandelen als ontspanning	60,1	59,3	63,2
Fietsen (school, werk, winkels of halte ov)	25,1	27,9	25,1
Tuinieren	51,6	47,3	60,7
Klussen / doe het zelfen	47,5	43,0	52,6

² Nederlandse Norm Gezond Bewegen (op tenminste 5 dagen per week minimaal 30 minuten matig intensieve beweging)

Leefstijl

In Hattem ligt het percentage rokers op 13,7%.

83,8% van de inwoners drinkt weleens alcohol. 8,1% is een overmatige drinker (meer dan 14 glazen per week voor mannen en 7 voor vrouwen).

39,9% van de inwoners heeft matig/ernstig overgewicht (42,0% in Gelderland).

	Gemeente			provincie		
	2015	2013	2011	2015	2013	2011
BMI						
	60,1%	60,6%	55,7%	58,0%	57,1%	57,8%
	33,2%	29,9%	37,7%	31,9%	32,8%	32,2%
	6,7%	9,5%	6,7%	10,1%	10,2%	10,0%

Onderzoek

Hieronder staat de demografische opbouw van de responsgroep van de gemeente Hattem weergegeven.

Deelname Hattem

Geslacht	%	Nationaliteit	%
Man	39,7	Autochtoon	93,2
Vrouw	60,3	Westers	4,1
		Niet Westers	2,7
Leeftijd	%	Aantal deelnemers	
18-34 jaar	21,4		224
35-49 jaar	28,1		
50-65 jaar	50,4		

Gemeente Hattem
Postbus 93
8050 AB Hattem

Auteurs:

Job Brouwers,
BMC Implementatie

Klaas-Jan Ritzema,
Beleidsmedewerker gemeente Hattem

Portefeuillehouder:

Martijn Hospers

Hattem, September 2017